

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Препринт серії UABS BS / 2012 /007

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ НА ОСНОВІ
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ**

Шульженко А.А., студентка 5 курсу
Напрямок підготовки «Міжнародна економіка»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ

Шульженко А.А., студентка 5 курсу
Напрямок підготовки «Міжнародна економіка»
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Науковий керівник: Сало І.В.,
доктор економічних наук,
професор кафедри банківської справи ДВНЗ «УАБС НБУ»

Анотація. У статті узагальнено підходи до формування механізму забезпечення фінансової стійкості банку. Визначено, що важливим фактором забезпечення стійкого функціонування банківської системи є підвищення капіталізації банків.

Ключові слова: фінансова стійкість банку, механізм забезпечення фінансової стійкості банку, рівень капіталізації банку, економічні нормативи діяльності банків.

Постановка проблеми. В умовах економічної глобалізації, загострюється питання щодо забезпечення у кожній країні стабільного економічного розвитку, який значною мірою залежить від стійкості банківської системи. Визначальними факторами при формуванні довіри з боку вкладників, партнерів, інвесторів до банків є фінансова стійкість та стабільний розвиток останніх. Отже, і фінансова стійкість, і стабільний розвиток мають бути не лише короточасними досягненнями банку, а його стратегічним завданням, від чого, в свою чергу, залежатиме динамічність ринкових перетворень в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі окремі аспекти проблеми забезпечення фінансової стійкості комерційних банків висвітлені в роботах Ширинської О.Б., Примостки Л.О., Дзюблюка О. В., Михайлюк Р.В., Белих Л.П., Лукасевича І. Я., Бараннікова Р.Є., Антонова Н.Г., Андреева В.Г., Захарова Н.Н. та інших.

Невирішені частини досліджуваної проблеми. Незважаючи на численні публікації з даної проблеми, на сьогодні у вітчизняній економічній літературі недостатньо ґрунтовних робіт, присвячених забезпеченню стійкості банківської системи на основі їх капіталізації.

Метою статті є узагальнення та систематизація науково-методичних підходів щодо забезпечення фінансової стійкості банків на основі підвищення рівня капіталізації.

Виклад основного матеріалу. Фінансова стійкість є головною умовою для здійснення діяльності банку. Фінансова стійкість – це здатність банку виконувати свої функції, не зважаючи на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів; можливість банку відповідати за взятими на себе

зобов'язаннями у встановлені строки, під впливом різноманітних факторів.

Фінансова стійкість забезпечує спроможність банку ефективно працювати, досягаючи мети, динамічно розвиватися, протидіючи різноманітним ризикам у процесі діяльності на ринку фінансових послуг.

На фінансову стійкість банку мають вплив як зовнішні, так і внутрішні фактори.

До зовнішніх факторів, які впливають на фінансову стійкість як окремого банку, так і банківської системи в цілому, відносять: стійкість національної валюти, низький рівень інфляції, довіра громадян до кредитно-фінансової системи країни, державне регулювання діяльності банків, рейтингова система оцінки діяльності банку.

До внутрішніх факторів, які впливають на фінансову стійкість банку, належать якість менеджменту, пов'язана з розподілом обов'язків, ефективною кредитною та депозитною політикою банку, стратегією банку, банківським маркетингом, дотриманням існуючих економічних нормативів, встановлених НБУ, та чинного законодавства, професійними якостями керівництва банку, стабільність ресурсної бази, капіталізація, якість активів тощо.

Фінансова стійкість банку є головною умовою його існування та активної діяльності. Вона формується під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів і оцінюється за допомогою як окремих фінансових показників, так і зведених комплексних показників, які лежать в основі рейтингових оцінок діяльності банків. Характеризуючи стійкість банку з фінансової сторони визначають показники: які базуються на структурі та достатності капіталу; структурі залучених та запозичених коштів; якості активів коштів; які характеризують динаміку (поведінку) окремих складових активу та пасиву.

Механізм забезпечення фінансової стійкості банку реалізується через управління капіталом банку; ризиками, на які наражається банк в процесі діяльності та через планування (рис. 1). Складовими механізму є наступні:

- суб'єкти механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків;
- об'єкт механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків;
- процес управління фінансовою стійкістю комерційних банків, що охоплює наступні елементи: а) методи управління (планування, аналіз, оцінка, регулювання та контроль); б) інструменти управління.

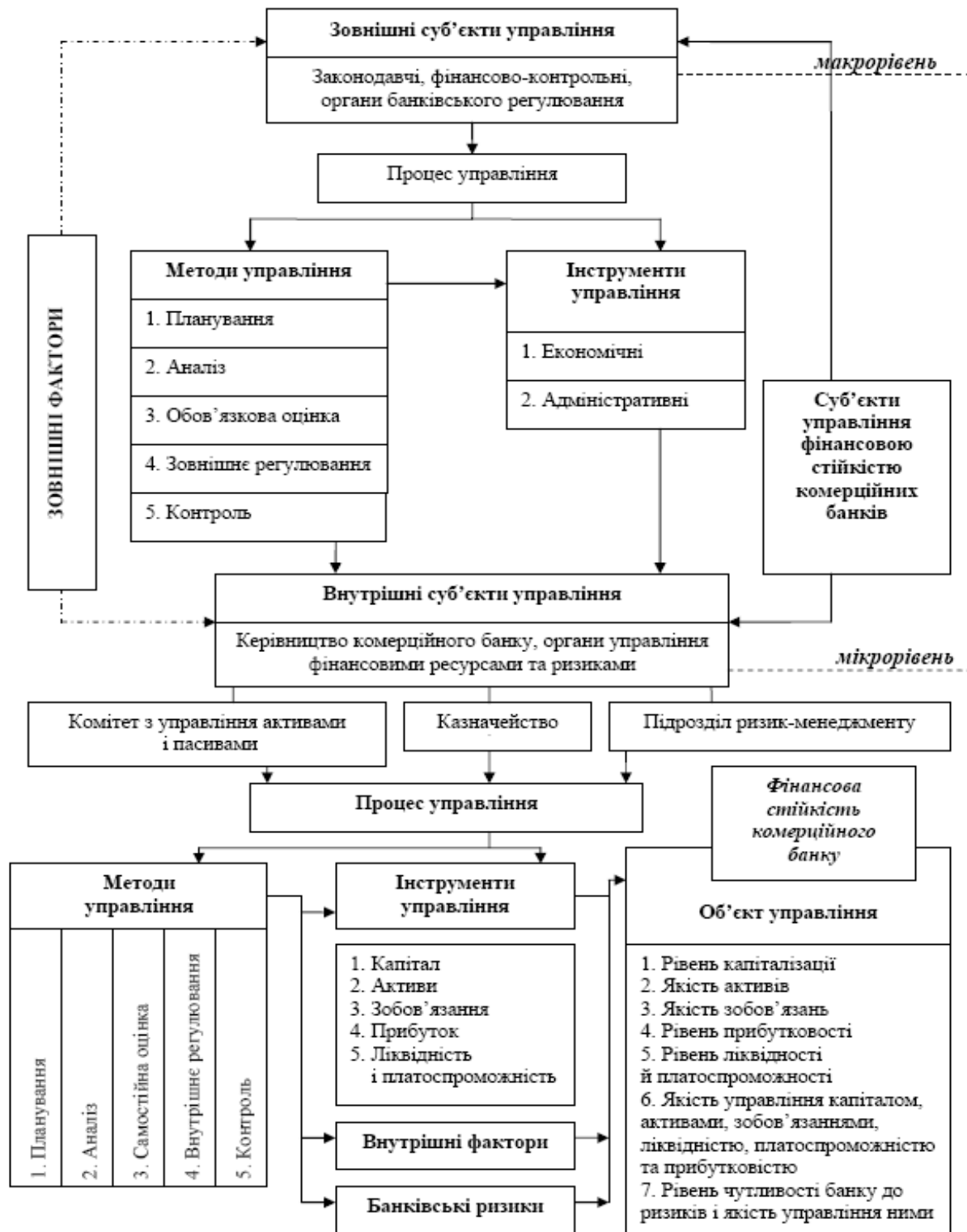

Рисунок 1 – Механізм забезпечення фінансової стійкості комерційного банку [5]

Об'єктами забезпечення фінансової стійкості банку виступають рівень капіталізації, ліквідності та прибутковості; якість активів та зобов'язань; якість управління капіталом, активами, зобов'язаннями, ліквідністю, платоспроможністю та прибутковістю; рівень чутливості банку до притаманних йому ризиків і якість управління ними.

На нашу думку, важливим фактором забезпечення стійкого функціонування банківської системи є підвищення капіталізації банків, оскільки саме достатній обсяг статутного капіталу забезпечує економічну самостійність та стабільну діяльність банку. Так, протягом 2001-2010 років частка статутного капіталу в балансовому капіталі банків України зростає та на кінець 2010 року становила 105,39% (рис. 2). Нарощення статутного капіталу зумовлено приходом іноземних банків на фінансово-кредитний ринок України, а також необхідністю відновлення довіри до банківської системи з метою подолання кризових явищ.

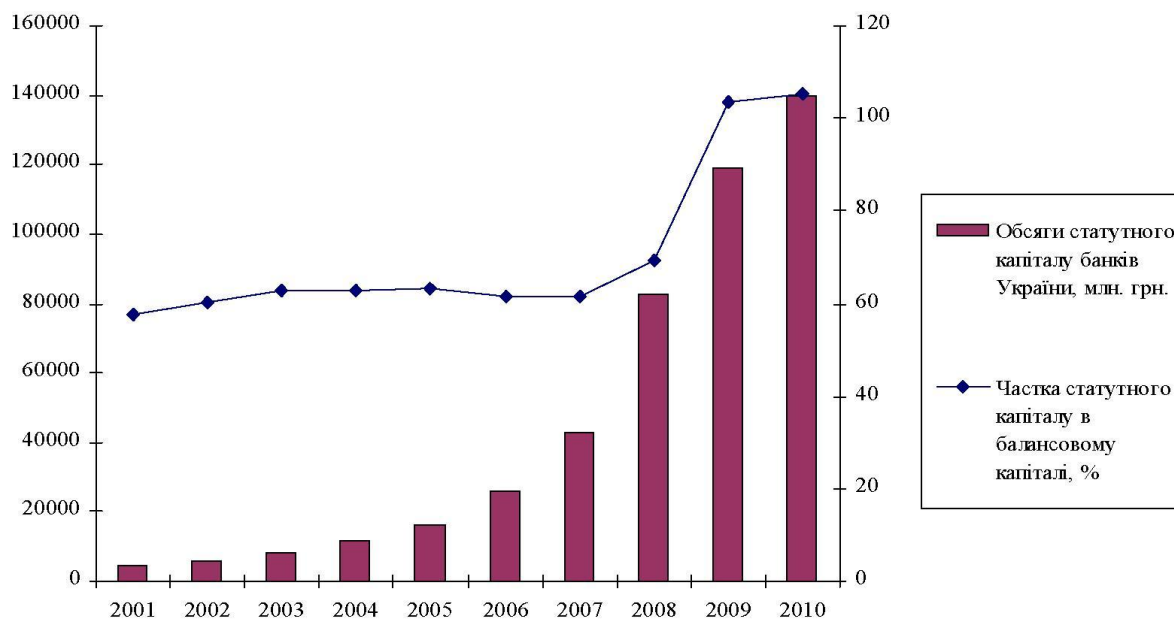

Рисунок 2 – Динаміка обсягів статутного капіталу банків України [3]

Величина капіталу банку, визначає здатність банку знизити банківські ризики та забезпечити ефективну діяльність банку під час кризових обставин. Достатній розмір власного капіталу, як відомо, створює своєрідний буфер, який дає змогу банку залишатися платоспроможним та продовжувати свою діяльність, незважаючи на можливі ризики та несприятливі ситуації на ринку. Таким чином, «недокапіталізовані банки» наражаються на ризики банкрутства частіше у разі погіршення макроекономічних або інших умов у ринковій економіці.

Основними заходами по забезпеченню фінансової стійкості банку є: управління достатністю капіталу банку, лімітування (обмеження фінансових потоків), прийняття забезпечення (зниження суми можливого збитку шляхом покриття ризиків ліквідним забезпеченням), формування резервів (передбачає формування резервів для покриття можливих втрат від кредитних операцій банку в майбутньому), диверсифікація ризику (розподіл фінансових потоків з метою забезпечення загальної стійкості банку до ризиків), планування та прогнозування (проводиться для більш детального структурування активів та пасивів), отримання додаткової

інформації.

Вважаємо, що забезпеченню фінансової стійкості банківської системи суттєво сприяє своєчасність та якість оцінки її фінансового стану; здійснення стрес-тестування; виявлення наявних і потенційних ризиків, що супроводжують її функціонування; формування дієвої системи раннього запобігання кризовим явищам.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, серед проблем, пов'язаних із втручанням фінансової кризи в діяльність банків, досить актуальним є забезпечення фінансової стійкості банківської системи та повернення її стану на докризовий рівень.

Фінансова стійкість як основний елемент стабільності банку відповідає такому стану розподілу та використання фінансових ресурсів, який забезпечує розвиток банку на підставі зростання норми нагромадження та раціоналізації структури капіталу при збереженні платоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. В економічній літературі домінує підхід до забезпечення фінансової стійкості банківської системи на основі підвищення рівня капіталізації, що свідчить про доцільність використання в діяльності вітчизняних банків новітніх методик виявлення наявних і потенційних ризиків, оцінки фінансового стану, здійснення стрес-тестування, а також формування дієвої системи раннього попередження кризових явищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонов, Н. Г. Пессель, М. А. Денежное обращение, кредит и банки [Текст] / Н. Г. Антонов, М. А. Пессель. – М. : Финстатинформ, 1995. – 272 с. – ISBN 359-4256-57-8.
2. Белых, Л. П. Устойчивость коммерческих банков. Как банкам избежать банкротства [Текст] / Л. П. Белых. – М. : Банки и биржи, 1996. – 192 с. – ISBN 547-2486-51-7.
3. Вовк В.Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи [Текст] / Вовк В.Я., Дмитрик Ю.В. – Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – №2. – С. 41-44.
4. Герасимова, Е. Б. Феноменология анализа финансовой устойчивости кредитной организации [Текст] / Е. Б. Герасимова. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 392с. – ISBN 966-4579-24-8.
5. Дзюблюк, О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи [Текст] : монографія / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – Тернопіль, 2009. – 316 с. – ISBN 964-905-3942-28-7.
6. Карчева, Г. Особливості функціонування банківської системи України в умовах фінансово-економічної кризи [Текст] / Г. Карчева. – Вісник Національного банку України. – 2009. – № 11 – С. 10 - 16.
7. Лукасевич, И. Я. Совершенствование методов оценки надежности банков [Текст] / И. Я. Лукасевич, Р. Е. Баранников // Бухгалтерия и

- банки. – 2002. – № 9. – С. 30 – 38.
8. Масленченков Ю. С. Управление устойчивостью коммерческого банка [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.nns.ru>. – Загл. з екрану.
9. Примостка, Л. О. Управління активами і пасивами комерційного банку [Текст] / Л. О. Примостка // Вісник Національного банку України. – 2004.– № 2. – С. 39 – 43.

Shulzhenko A.A. Support of financial stability of the bank by improving the level of capitalization

Annotation. The article summarizes the approaches to the formation of a mechanism to support financial stability of the bank. Determined that an important factor in sustainable banking system is to increase bank capitalization.

Keywords: financial stability of the bank, a mechanism to ensure financial stability of bank, capitalization of bank, prudential standards of banks.